

İK V BİLGİ NOTU

AVRUPA'DA İSTİHDAM VE SOSYAL GELİŞMELER 2024 RAPORU

Sema Nur Yeni yıldız, İKV Uzmanı

AB üye ülkelerindeki işgücü piyasası ve toplumsal koşulların analizini sunarken istihdam, işsizlik, çalışma koşulları ve sosyal içerme alanlarındaki eğilimleri inceleyen ve bu alanları iyileştirmeyi amaçlayan politikaların etkinliğini değerlendiren "Avrupa'da İstihdam ve Sosyal Gelişmeler Raporu" 2024 versiyonu, Avrupa Komisyonu tarafından 19 Eylül 2024 tarihinde yayımlandı.

Temel İstihdam ve Sosyal Gelişmeler

Bu başlık altında rapor, 2023 yılında, AB'deki yaygın ekonomik durgunluğa rağmen iş gücü piyasalarının dayanıklılık gösterdiğini ve sosyal alanda az da olsa iyileşme kaydedildiğini belirtiyor. Ancak COVID-19 salgını, Ukrayna-Rusya savaşı ve ardından gelen enerji krizinin ardından, AB ekonomik çıktısının neredeyse hiç artmadığını ve enflasyondaki düşüşe rağmen yaşam maliyetinin yüksek kaldığını ifade ediyor.

Raporda, ekonomik büyüme açısından bakıldığında AB'nin net ihracatın etkisiyle %0,4'lik bir büyüme sağladığını ve AB genelinde enflasyonun önemli ölçüde yavaşlayarak yıl sonunda %3,4'e gerilediği belirtiliyor. Raporun AB için ekonomik büyüme tahmini %1,0, Avro Alanı için büyüme tahmini ise %0,8 olması dikkat çekiyor.

Raporun istihdam oranlarına bakıldığında AB genelinde istihdamın %75,3'e çıktığını ve geçen yıla göre %1,2 oranında bir artış yaşandığı görülüyor (AB'de 216,5 milyon kişi ve Avro Alanı'nda ise 168,7 milyon kişi istihdam edilerek istihdamın rekor seviyelere ulaştığı ifade ediliyor). Ancak rapor, 2030 hedefi olan %78'e ulaşmak için enerji yoksulluğunun ve iş gücü açığının hâlâ önemli bir endişe kaynağı olmaya devam ettiğini belirtiyor.

Raporda, AB genelindeki işsizlik oranının geçen yıla göre hafif bir düşüşle %6,1'e gerilediği, genç işsizlik oranının ise %14,5'te sabit kaldığı ifade ediliyor. Ayrıca istihdamdaki cinsiyet eşitsizliklerine de odaklanan rapor, iş gücünde cinsiyet eşitliğinin bir nebze de olsa iyileştiğini gözler önüne seriyor. Yine de kadınların geçici ve yarı zamanlı işlerde fazla temsil edilmeye devam ettiği de vurgulanıyor.

İş gücü piyasasının beceri durumuna dair de bir öngörü sağlayan rapor AB genelinde beceri eksikliklerinin devam ettiğini ve bu durumun üretkenliğin %0,8 oranında düşmesine neden olduğunu belirtiyor.

Sosyal alandaki gelişmeleri de ele alan bu başlık, yoksulluk riski altındakilerin nüfusa oranının küçük bir düşüşle %21,4'e gerilediğini, ancak özellikle düşük gelirli haneler arasında enerji yoksulluğunun önemli ölçüde dikkat çektiğini ifade ediyor. Artan ücretler ve durgunlaşan enflasyon nedeniyle reel harcanabilir gelirin AB genelinde arttığı ancak temel ihtiyaç mallarının fiyatlarının yükselmesi nedeniyle satın alma gücünün yine de

zorlandığı belirtiliyor. Özellikle mali sıkıntıların en çok en düşük gelir dilimi içinde yer alanları etkilediği de vurgulanıyor.

Raporda üye ülkelerdeki sosyal koruma sistemlerinin yoksulluk ve eşitsizliğin azaltılmasında hayati bir rol oynadığı vurgulanırken, sosyal koruma sistemlerinin istihdamda ve toplumsal hayatta devam eden zorlukların göğüslenmesinde ve ekonomik belirsizliklerin ortasında sürekli olarak desteğe ihtiyaç duyduğu ifade ediliyor.

AB'de Sosyal Yakınsama: Durum Değerlendirmesi

Bu başlık altında rapor, yukarı doğru ekonomik ve sosyal yakınsamanın AB'nin geleceği için önemine dikkat çekiyor. 2007'den bu yana -özellikle 2014-2023 arasındaki gelişmeleri kapsayacak şekilde yakınsamanın çeşitli boyutlarını inceleyen rapor, 2008 avro krizinin uzun vadeli yakınsamada yarattığı aksaklıkları da detaylandırıyor.

Orta ve Doğu Avrupa'daki üye ülkelerin son zamanlarda gösterdiği ekonomik performansın, AB genelinde bölgesel uyumsuzlukların bir miktar olsa da giderilmesine ve genel olarak yakınsamaya olumlu katkı yaptığı ifade ediliyor. Ayrıca AB genelinde 2014 yılından bu yana kişi başına düşen GSYH'nin arttığı, hane halkı gelirlerindeki eşitsizliklerin ülkeler arasında daraldığı ve sosyal yakınsamanın bir miktar da olsa arttığı belirtiliyor. Avro Alanı'nda hane halkı servetinin 2017 ve 2021 yılları arasında %20'nin üzerinde arttığı ancak bu büyümeden de hâlihazırda çok yüksek gelire sahip olanların faydalandığı vurgulanıyor.

İş gücü piyasasının da mali krizin yarattığı gerilemenin ardından son on yılda yukarı doğru yakınsadığı, AB'deki istihdam oranının 2014-2023 yılları arasında neredeyse sekiz puan arttığı, işsizlik oranının ise beş puan azaldığı ve genç işsizliğinin de on puana düştüğü belirtiliyor. Özellikle, iş gücü piyasası sonuçlarında üye ülkeler ve bölgeler arasındaki keskin farklılıkların da azaldığı ifade ediliyor. Yine de rapor, ülkeler ve bölgeler arasındaki farklılıkların devamına da işaret ediyor.

Toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı iş gücü piyasasında da yukarı yönlü bir yakınsama olduğunu ifade eden rapor, cinsiyete dayalı istihdam açığının 2007'de 16 puan iken 2023'te 10,2 puana düştüğünü ancak bu düşüşün büyük kısmının 2014'ten önce gerçekleştiğini söylüyor. AB iş gücü piyasasında devam eden cinsiyet ayrımının ve anne ve babaların kariyer yörüngelerindeki farklılıkların, toplumsal cinsiyet eşitliğini yakalamakta hâlâ engel olmaya devam ettiği vurgulanıyor. Kadınların, ev işleri ve çocuk bakımı sorumluluklarına erkeklerden daha fazla katılmaya devam ettiği ve erkeklere kıyasla daha fazla günlük olarak ev işi yapmakta (%36'ya kıyasla %63) ve çocuk bakmakta olduğunu da belirtiyor. (%34'e kıyasla %25).

Sosyal Yatırımın Rolü

Bu başlıkta rapor, sosyal yatırımların AB'de ekonomik büyümeyi ve daha iyi toplumsal sonuçları teşvik etmedeki önemini ele alıyor. Sosyal yatırımı iki şekilde tanımlayan rapor bu yatırımların sosyal hedeflere ulaşmayı ve aynı zamanda beşeri sermayenin ve verimliliğinin iyileştirilmesi aracılığıyla ekonomik getiriler sağlamayı hedefleyen kamu

harcaması olarak tanımlıyor. Sosyal yatırımların temel odak alanları “yeniden beceri kazandırma, yaşam boyu öğrenme, aktif iş gücü piyasası politikaları ve erken çocukluk eğitimi ve bakım” olarak sıralanıyor.

Rapor erken çocukluk eğitimi ve bakımının üye ülkelerde bir nebze de olsa arttığını ancak birçok üye ülkenin de 0-2 yaş grubu çocuklar için AB'nin belirlediği %45 katılım hedefinden uzak kaldığını belirtirken, özellikle dezavantajlı gruplar arasında bu hedeften oldukça uzak kaldığı vurguluyor. Ayrıca rapor, eğitim harcamalarının etkinliğinde bir düşüş gözlemlerken, bu durumun öğrencilerin temel becerilerinin gelişmemesine yol açtığı, nihayetinde gelecekte iş gücü verimliliğinin ve rekabetçiliğinin olumsuz etkilenebileceğini ortaya koyuyor.

Rapor Avrupa Sosyal Fonu+ (ESF+) aracılığıyla günümüze kadar yapılan yatırımların, istihdam ve GSYH'yi artırmasını beklediğini söylüyor (Özellikle de AB ortalamasının gerisinde kalan bölgeleri için). Ayrıca, üye ülkelerin izlediği aktif iş gücü piyasası politikalarının da iş gücü piyasası sonuçlarını iyileştirmede etkili olduğunu vurguluyor. Bunun yanında konut, gıda yardımları ve eğitim yardımları gibi diğer sosyal politika araçlarının, AB genelindeki ve bölgelerindeki yoksulluğun azaltılmasında ve sosyal yakınsamanın sağlanmasında oldukça etkili olduğunu altı çiziliyor.